

Josep M. Figueres

Bibliografies i repertoris. Un exemple francès

El Centre National de la Recherche Scientifique va sorprendre'm fa uns mesos amb l'aparició d'un curiós volum, el *Répertoire des historiens français pour la période moderne et contemporaine*¹. L'opuscle informatiu era prou exhaustiu i al cap d'uns dies disposava d'aquest llibre que Arlette Faugères i Régine Ferré, en col·laboració amb l'Institut d'Histoire Moderne et Contemporaine, van realitzar com a eina de servei per a tota la comunitat.

L'objectiu del *Répertoire* és simple: «...permettre à la fois de répertorier les historiens français et d'apporter des indications sur leurs recherches». Una enquesta tramesa a tots els historiadors, en un sentit ampli –dret, literatura, ciències...–, i un tractament informàtic de les 1.267 respostes que contenen nom, càrrec, adreça personal i professional, especialitat, títol de la tesi de tercer cicle, tesi d'estat, tesi d'universitat i bibliografia recent. Gràcies a aquest esforç, qualsevol estudiós –de l'Islam a la iconografia, de la història rural al sindicalisme, del comerç a la demografia...– disposa d'uns milers de referències que li suposen l'estalvi de nombroses consultes a les revistes especialitzades i li faciliten l'accés instantani a uns treballs que poden ser-li d'utilitat.

No voldria pas comparar França amb els Països Catalans; he citat només un repertori d'actualitat, si despullés el catàleg de la Bibliothèque Nationale la llacuna esdevindria un llac. En l'apartat de les bibliografies estem pràcticament indefensos. Les dues, d'història contemporània, més recents són degudes a la iniciativa privada i publicades en dos moments ben diferenciats, el 1971 i el 1975. Són la *Bibliografia dels moviments socials* editada per Lavinia i *El franquisme i l'oposició, una bibliografia crítica (1939-1975)* d'Enciclopèdia Catalana. Ambdues responen a unes necessitats prou evidents i respiren a bastament l'aire de l'entorn social que

facilita la seva aparició. A un nivell purament local, les entitats de caràcter erudit procuren facilitar la recopilació de tota la bibliografia de la ciutat o comarca. Els casos de Terrassa, Torroella, Valls o Sitges² són prou il·lustratius d'una vocació feta sovint sense mitjans i amb una nítida voluntat de servei.

Semblava que la recuperació de les institucions podria afavorir la feina de base però és només en el cas de la història econòmica, i per uns objectius prou evidents del Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, que el buit va emplenant-se. En pràcticament tots els camps de la bibliografia s'ha d'acudir a l'*Indice Histórico Español* o a les revistes especialitzades per èpoques o temes. Es troba a faltar una proximitat que ajudi a un ús més massiu de, diguem-ne, lector especialitzat, professor d'institut o estudiant universitari. En aquest sentit gairebé tot és per fer. Des d'una bibliografia general introductòria, com la de Simón Díaz per a la literatura³, a una divulgació d'aspectes estrictament sectorials en la línia del que féu Cucurull en la bibliografia del nacionalisme català en el seu primer volum de la *Panoràmica* que publicà Edicions Catalanes de París.

De Madrid, però, recursos econòmics, institucions especialitzades i també ganes de fer-ho, arriben models. María del Carmen Simón Palmer va publicant la seva *Bibliografía de Cataluña* de la qual ja he vist dos volums, que arriben fins al 1820⁴. L'ISOC (Instituto de Información y Documentación en Ciencias Sociales y Humanidades) del CSIC també ha fet una singular labor: l'*Indice Español de Ciencias Sociales y de Humanidades* que agrupa els índexs d'uns centenars de revistes (de *CAU* a *Papers*) i els ofereix en blocs temàtics i onomàstics així com en els sumaris de les revistes buidades. Ambdues iniciatives són, com la major part de les recerques bibliogràfiques, lentes i desfasades de l'actualitat quan apareixen, però

prou suggestives per considerar en l'aplicació a la bibliografia catalana. D'entrada crec que el millor servei seria la publicació d'una introducció a totes les bibliografies existents. Potser així facilitaríem un xic la feina professional. He arribat a trobar-me un professor de la UAB i col·laborador de *L'Avenç* que desconeixia l'existència de l'excel·lent servei que fa l'ICE amb la «Revista de revistes» que ofereix periòdicament d'aquells títols que són d'interès per a cada especialitat. El detall és potser representatiu d'un desconeixement i valora l'optimització d'uns mitjans tècnics que sovint són infrautilitzats. No voldria donar més suggerències atès que sempre hom pot respondre irat que sigui el suggeridor el qui l'efectuï. Però, en la meua qualitat de responsable d'una revista especialitzada, sí que em penso que seria útil que aparegués un inventari, si més no anual, de tots els articles que publica la premsa cultural, científica i literària arreu dels Països Catalans i que com vaig explicar en unes jornades catalanes a Karlsruhe, l'any passat, aplega més de 350 títols. Una sistematització amb la posterior divulgació no hi ha dubte que afavorirà un millor coneixement d'aquells aspectes –científics o humanístics– que per la manca d'una distribució especialitzada racional passen sovint desapercebuts per a la comunitat d'estudiosos. Les institucions publiquen inventaris per duplicat mentre cada professor ha de recórrer a la llista bibliogràfica personal amb fotocòpies o multicopistes. ▽

NOTES

1) Editions du CNRS, Paris, 1983

2) Editades per la Fundació Soler i Palet (1976), Museu del Montgrí (1983), Institut d'Estudis Vallencs (1983) i Grup d'Estudis Sitgetans (1983) respectivament.

3) Manual de bibliografia de la literatura espanyola. Madrid, Gredos, 1980.

4) Bibliografía de Cataluña. Tomo I (1481-1765). Madrid CSIC, 1980, i Tomo II (1766-1820), id (1982).